

ki so obdane s stermimi višinami, na severni strani se prijetnejše in milše znižuje in mu raste na znožju že šilhar, na jugovzhodni strani od Selnice počenski pa raste na znožnju izverstno vino, posebno pa pri Mariboru na tako imenovanem predgorju, kjer muškati najbolj dozreva.

III. Slovenske gorice, radgonske in lutomerske gorice.

Slovenske gorice so prijazni hribi in griči med Dravo in Muro, polni vinogradov, tako da je ljudstvu ime gorica že prešlo v pomen vinograda. Ta kraj bi se lahko imenoval valovna planota, ker so okrogli hribi in griči od kakega brega videni morskim valovom podobni in niso kaj visoko nad bližnje ravne povzdignjeni. Murek, postavimo, je 740', Ptuj 735' visok in navadni bregi so le od 100 do 300' viši; vendar se med ptujskim in lipniškim poljem ponašajo, kakor malo gorovje, kar je z imenom gorice res primerno rečeno.

Razločujemo pa gornje gorice ali Goriško, kjer Goričani bivajo, do ceste med Ptujem in Radgono krez sv. Trojice in Radvence, in te delimo v vzhodne na levem bregu Pesnice, in v zahodne na desnem bregu Pesnice. Niže imenovane ceste, kjer se Dolensko začne, so spodnje gorice, in od teh še izločujemo navadno radgonske gorice med Ščavnico in Muro, in lutomerske gorice med savskim dolom in Medjimurjem.

a) Gornje slovenske gorice na levem bregu Pesnice.

Slovenske gorice nadaljujejo razvodje med Dravo in Muro, to nalogo prevzemši od dravskega pogorja. Gredo pa še tudi od pesniškega brega 1 miljo nazaj proti zahodu do nemških tal, in spremljajo gornjo Pesnico do iztoka v Sekovo, potem Sekovo do iztoka v Sulpo, kjer se znižajo do sulpskega iztoka v Muro. Križev verh $\frac{1}{2}$ SV. od Arveža 2009' □ je najzahodnejši breg slovenskih goric.

(Dalje prih.)

Iz zgodovine.

Kako si je Avstrija pridobila posamne kronovine.

Predsed cesarske hiše, Rudolf I., je podelil 27. dne decembra l. 1282. svojima sinovoma Albrehtu in Rudolfu izpraznjene fevde nemškega cesarstva, ki jih je obsegala habenberška

dedina, namreč od prilike sedanje nadvojvodstvo avstrijansko, in sedanji vojvodstvi štajarsko in Kranjsko.

Albreht II. je pridobil po fevdni podelitvi Koroško (1335).

Rudolf IV., vstanovnik imenovan, je pridobil l. 1363. Tirolsko, katero mu je iz dobre volje prepustila grofinja Margarita.

Leopold III. je kupil l. 1367. grofii Feldkirch in Bludenc, ki ste kos današnje Tirolskemu pridružene predarelske dežele. Istemu Leopoldu se je podverglo l. 1382. iz proste volje mesto teržaško s svojim obmestjem.

Albreht V. je prejel l. 1423. Moravsko v fevd od svojega tasta, nemškega cesarja Sigismunda, ter je, njemu leta 1437. odločen za naslednika na Ogerskem in Českem, bil v obeh deželah l. 1438. kronan.

Ladislava Posmertnika, sinu Albrehta V., so leta 1452. na Dunaji priznali vsi stanovi za kralja ogerskega in českega, za mejnega grofa moravskega in za vojvoda avstrijanskega.

Ogerske in česke kronovine so sicer zopet odpadle po zgodnji smerti mladega Ladislava; ali vsled dedinske pogodbe so l. 1526. po smerti kralja Ludevika prišle nazaj pod hišo avstrijansko, namreč pod cesarja Ferdinanda I.

Njega ded Maksimilian I. je bil l. 1500. podedoval posestva goriških grofov, ki so razun goriške grofije obsegale tudi nekatere kose Tirolskega in Istarskega.

Maksimilian II., kateri je vladal od l. 1564. do l. 1576., je začel napravljati vojaško Krajino proti napadom turškim.

Ferdinand II. je l. 1622. po fevdnem pripadu vzel nazaj vojvodstvi Kernovsko in Opavsko, ki ste del sedanje Sleške.

Leopoldu I. je l. 1696. knez Mihael Apafi prepustil Erdeljsko, ki je že popred spadala pod ogersko krono, od ktere so jo pa bile razne priključja odcepile.

Jožef I. je l. 1707. vzel nazaj posestva mantovskega vojvoda kakor zapadli fevd.

Karel VI. je l. 1718. po miru požarevškem pridobil Banat.

Marija Terezija je l. 1772. zedinila več delov poljskega kraljestva, ki je tadaj bilo malo ne do dobrega razpadlo, s svojimi kronovima pod imenom kraljestva Galicije in Vladimirije, je pridobila po pogodbi l. 1777. od Turčije Bukovino, in l. 1779. v tešinskem miru po odstopu od Bavarije kresijo insko, ki je današnjega dne del nadvojvodstva avstrijanskega nad Anizo.

Francišek I. je dobil v miru, sklenjenem v mestu, ki se Campo Formio imenuje, leta 1797. Benetke, beneško Istro in Dalmacijo, v luneviljskem miru l. 1811. vojvodstvi tridentinsko in bresanonsko, v požunskem miru l. 1805. pa izbornu knežijo saleburško.

Končno pismo dunajskega vladarskega zbora (kongresa) dano 9. junija l. 1815. je na novo ustanovilo obseg države, katero je bil cesar Francišek I. 11. dne avgusta l. 1804. razglasil za nerazdelno dedno cesarstvo, in zavezne velike države so ta obseg slovesno priznale v njega celoti.

Od te dobe se je cesarstvo umnožilo še samo z mestom krakovskim in njegovim obližjem, ki mu je bilo (1846) vdruženo po dogovoru s sosednjimi državami.

Deržavni gerb.

Veliki deržavni gerb je dvoglav, črn cesarski orel, kronan na vsaki glavi, z zlatima kljunoma in z rudečima ven molečima jezikoma, deržeč v desnem kremplju zlato deržavno žezlo in deržavni meč z zlatim križastim deržajem, v levem kremplju pa cesarsko zlato jabelko deržavno, na katero je vdelan zlati križ. Na persih tega dvoglavega orla leži z znamenji redov okinčani poglavni ščit, kateri ima na devet glavnih poljih rodoslovne deželske in spominske gerbe. Srednje glavno polje kaže rodoslovni gerb cesarske hiše. Ta gerb je razdeljen podolgoma na tri ščite in ima v sredi avstrijski hišni gerb: sreberno poprečnico v rdečem polju: na desni strani kronanega rdečega leva habsburškega v zlatem polju, na levi pa vojvodsko-lotarinski rodovni gerb, namreč: v zlatem polju rdeče na pošev proti desni roki potegnjeno bruno, na katerem so djani trije breznožni sreberni orli eden nad drugega. Dvoglavni orel se nahaja na zlatem herbtinem ščitu nemške oblike, na katerem se blišči avstrijska cesarska krona. Herbtini ščit podpirata kakor ščitoderžca dva orloleva (noga) s černo in zlato barvo poprek načertana, oba zlatokljuna in s stegnjenim rdečim jezikom.

Srednji deržavni gerb ima cesarskega dvoglavega orla, ki mu na persih leži rodoslovni gerb cesarske hiše, obdan z znamenji redov: zlatega runa, Marije Terezije, Sv. Štefana, Leopolda in železne krone, in z gerbi dežele ogerske, lombardske (beneške), ilirske, erdeljske, moravske in sleške, ti-